

De laatste buurtwinkel van de Burgemeesterswijk

Karel (geboren in 1943) en Gerda Vahrmeijer runnen de nog enig overgebleven buurtwinkel van de Burgemeesterswijk, op de hoek van de Cobetstraat en de De Laet de Kanterstraat. Toon Siera werkt inmiddels al veertig jaar mee in de zaak. Precies vijftig jaar geleden, op 2 juni 1956, neemt groenteboer Teun Vahrmeijer, Karels vader, het pand over van kruidenier Leen van Klaveren en begint er een eigen groentezaak. Het gezin verhuist dan van de Zoeterwoudseweg naar het bovenhuis.

1960: vader Teun Vahrmeijer met zijn Volkswagen pickup, voor de deur van de winkel.

Topkwaliteit

“Vader ventte altijd al groente vanaf 1928 toen hij veertien jaar was, ook in de Burgemeesterswijk. Hij richtte zich op gegoede klanten die de beste spullen wilden. Hij zocht altijd naar topkwaliteit. Toen hij was overleden zeiden andere groenteboeren tegen me ‘je vader wilde alleen het beste en als dat er niet was wachtte hij gewoon een dag’. Mijn vader had een grote uitbreng. Hij zat drie dagen in de week op de veiling en drie dagen was hij aan het venten.

Vader had de mooiste ventwagens van Leiden, een Volkswagen pickup, waar een speciale bak op werd gebouwd, waar hij appels en zo erop had laten schilderen. Die bak kon erop en eraf takelen.”

Aardappelschrapmachine

“Moeder wilde altijd al graag achter de toonbank staan, zij was een kruideniersdochter van huis uit. Van Klaveren wilde af van zijn zaak aan de Cobetstraat, die man stond er alleen voor. Binnen een week was het rond. Mijn ouders begonnen een groentezaak. De kruidenierswaren en apparatuur, zoals de koffiemaler, ging naar mijn oom, Van Doorn, die kruidenier was aan de Zoeterwoudseweg. Het liep meteen goed, we waren toen modern met een aardappelschrapmachine. We hadden een kleine verbouwing, maar het was veel kleiner dan de winkel nu. Begane grond hadden we achter de winkel nog een keuken, een toilet, een kamer en een trap naar boven. Na 4 jaar heeft vader dit pand gekocht. Er zit nog een pakhuis achter van 100 vierkante meter. Moeder ging in de winkel staan, vader ging door met venten. Het liep zo goed dat er een bediende bij kon komen.”

Groenteboeren geen concurrenten

Vahrmeijer was de enige groentewinkel in de wijk. Wel zaten er groenteboeren in de directe omgeving: twee op het Levendaal, zoals Mosselman, twee op de Hogewoerd en Van 't Zelfde op de Hoge Rijndijk. “Maar er werd in deze wijk veel gevent. De allereerste groenteboer hier in de buurt was Dreef, ik denk de oudste

Koninginnedag 1956: Karel rijdt de bakfiets, versierd met groente en fruit. Tekst: *t'is een feit bij Vahrmeijer kwaliteit*

hier, die begon met een paard-en-wagen. Maarten van 't Zelfde kende ik wel, maar die bleef in de Professorenwijk."

"De verstandhouding was met Dreef altijd goed, hij leende van ons spullen. Het rare is dat groenteboeren geen concurrenten zijn, maar elkaar nodig hebben, je moet wel eens delen op de veiling. Je nam elkaars klanten over in de vakanties. Mevrouw Ouwerkerk bijvoorbeeld, die woonde aan de overkant naast Janson, ze is inmiddels overleden, die was klant van Dreef. Maar ze kwam hier ook in de winkel. Tussen melkboeren, bakkers en kruideniers was het wel haat en nijd. In één straat stonden wel eens vijf bakkers en melkboeren tegelijk die elkaar nijdig aankeken."

Klanten 'horen'

"Winkeliers maakten veel werk van klantenbinding. Dat heb ik als jongen ook volop gedaan. Ik ging naar de MULO in de Asserstraat. Ik was een jaar of veertien toen net de flats aan de Scholtenstraat, de Moddermanstraat, de Oppenheimstraat waren aangelegd. Daar kwamen vooral jonge stellen op af. Zodra die kwamen kijken of aan het verhuizen waren, ging ik er op af. Als er niemand was, stopte ik een zak met 'Vahrmeijer' erop in de brievenbus. Die had ik toen altijd bij me. De andere dag na school ging ik me voorstellen. Dan vroeg ik wat ze nodig hadden, dat noemden we 'horen'. Daar was ik wel anderhalf uur mee bezig. Dat was een sport. Ik had klanten tot in de 'torenflat' aan toe. Het bestelbriefje legde ik in de winkel neer, moeder maakte het klaar en vanuit de zaak werd het dan gebracht op maandag, woensdag en vrijdag. Zo is Toon hier als jongetje van 14 begonnen. Zijn vader was ook groenteboer, die ventte ook."

Vahrmeijer en Zoon

"Ik heb de MULO afgemaakt, op mijn zestiende. Ik kon goed leren. Mijn ouders dachten nooit dat ik in de zaak zou komen, ze raadden het me zelfs af, want het is hard werken. Maar ik wilde graag. Ik deed alle werkzaamheden en werd vooral goed in versieren, etalages maken, fruitmanden. Toen ik 18 jaar werd in 1961, heb ik een handlichting aangevraagd, dat ging via de notaris. Dan mocht je zelfstandig in de handel en op de veiling. Toen is het Vahrmeijer en Zoon geworden, toen waren we samen eigenaar. In 1968, toen ik trouwde met Gerda, heb ik de zaak overgenomen. Toen werd het K. Vahrmeijer. Mijn vader is toen plotseling overleden, hij was pas 57 jaar, een hartstilstand. En had nog nooit wat gemankeerd en hij had plezier in zijn werk, al was hij wat aan het minderen. Mijn moeder heeft sindsdien ook nog in de winkel meegeholpen, tot een jaar of 15 geleden. En ze hielp de kinderen opvangen en verzorgen, want het is dag-en nacht werken als groenteboer."

"Toen ik trouwde zijn wij hier boven gaan wonen en mijn ouders aan de overkant in de De Laat de Kanterstraat. We hebben toen de zaak helemaal verbouwd tot wat het nu is. We hebben ook nog in een huis verderop in de Cobetstraat gewoond, daar woont nu mijn zoon met zijn vriendin."

2006: Toon Siera met Gerda en Karel Vahrmeijer.

Niemand thuis

Rond 1975 is Karel Vahrmeijer gestopt met venten aan huis. Bijna alle zaken stopten daarmee. De zoon van groenteboer Van 't Zelfde in de Professorenwijk is het langste door gegaan. "Langzamerhand was het niet lonend meer om langs de deur te gaan. Steeds vaker was er niemand thuis, omdat ook vrouwen steeds vaker buitenshuis gingen werken. En het aanbod van supermarkten nam toe. Je kon je het in personeelskosten ook niet meer permitteren. Een winkel als de onze openhouden is tegenwoordig ook niet meer vanzelfsprekend. De openingstijden van supermarkten worden steeds verder verruimd. Daar kunnen wij niet aan beginnen, dan houd je helemaal geen leven meer over."

Klanten naar de zin

"Toch gaat het goed met onze zaak, ook omdat we veel vaste klanten hebben gehouden. Deze winkel is heel geliefd. We bieden kwaliteit, service, bezorging, maaltijden, soms zelfs medicijnen halen. We willen het iedere klant naar de zin maken. Ik heb het daardoor ook naar mijn zin. Ook jonge gezinnen vinden het prachtig dat er hier nog een buurtwinkel zit."

Natuurlijk komen veel mensen voor een paar boodschappen, het meeste halen ze met de auto bij supermarkt. Klanten die alles bij jou komen halen, dat zijn er nog maar een paar. We hebben iedere dag bestellingen, de hele dag door, vooral vaste klanten, bijvoorbeeld als ze ziek zijn. En het zijn niet alleen ouderen. Ik bezorg dan alles wat ze nodig hebben. Ik maak ook nog steeds fruitmanden, die ik ook aflever, desnoods bij klanten die in het ziekenhuis liggen.”

Je offert je helemaal op

“Als ik morgen zou zeggen dat ik stop, zou geen mens het overnemen. Dat ben ik niet van plan, want ik heb het nog naar mijn zin. Je offert je helemaal op, we hebben het wel gezellig, ik zie mijn vrouw de hele dag, maar het is wel werken. Voor sommigen mensen hier in de wijk kook ik zelfs. Dan vraagt een klant ‘Karel, wat maak je vandaag? Kan ik meedoen?’ Nou, dan doen ze mee. Bij zeven vaste klanten breng ik de maaltijden aan huis. De andere mensen komen het halen. Het is vooral Hollandse pot. Met drie oktober sta ik drie dagen te koken. Er zitten bijvoorbeeld mensen bij die uitgekeken zijn op tafeltje-dekje. Het is lekker, ik krijg complimenten.”

300 ijstaarten

“De mensen kwamen ook buiten winkeltijden nog naar je toe, maar dat vond ik niet erg. Als je vroeger uit de kerk kwam zondag, dan stonden ze je al op te wachten. Het was een heel andere tijd. We waren de eerste winkel die diepvriesproducten verkochten, toen nog van Vita, de voorloper van Iglo. Met de kerst verkochten we 300 ijstaarten, niemand had een ijskast veertig jaar geleden.”

Katholieken en gereformeerden

“Er woonden hier veel gereformeerde mensen vroeger. Alle dominees van Leiden woonden in deze wijk. De halve Brandelerkade was dominee. Op de Zoeterwoudsesingel woonden er ook een paar. Maar in de winkels hier merkte je van het onderscheid niet zoveel, zoals in de Professorenwijk. Daar woonden ook meer katholieken. Het rare was dat er wel gereformeerden waren die bij je in de kerk zaten en het verdomde om bij je kopen, gewoon omdat ze je het misgunde dat het goed ging.”

Een chique buurt

“Vroeger was het hier een chique buurt. Er zaten vooral doktoren, professoren, leraren, rectors, hoge ambtenaren. De doktoren hadden een speciale band met hun patiënten. Als er een vrouw met een kinderwagen liep, hield bijvoorbeeld dokter Pleyter haar aan en haalde hij de baby eruit, ‘even kijken of ze gegroeid is.’ Bekende protestantse schoolhoofden vroeger waren meneer Labordus van de hervormde Prinses Ireneschool en de heer Van den Burgh van de Zuiderparkschool, later Roomburgschool. We hadden ook veel beroemde bewoners, zoals professor Keesom de

natuurkundige die woonde in het laatste huis van de Mey van Streefkerkstraat, of prof. Van Steenis in de Roodenburgerstraat, professor Duyverman, die ook wethouderwas, in de De Laat de Kanterstraat, of wethouder Menken en minister Van Oven uit de jaren vijftig die in Cobetstraat heeft gewoond. De Commissaris van Politie in de Wasstraat, die heeft geprobeerd in de oorlog de ontruiming van het Joods Weeshuis te voorkomen. Tegenwoordig wonen er nog steeds bekende mensen zoals de schrijver Maarten Biesheuvel in de Kernstraat en de schilderessen Marri Oosterholt en Joke Zwaan. Veel huizen verhuurden ook aan studenten, die waren vroeger netjes, met een hospita. De kinderen waren dan de deur uit. Ik had ook studenten als klant. Beatrix kwam wel eens in de straat toen ze in Leiden studeerde.”

Aannemer en wethouder

“Bijna niemand had een auto vroeger, iedereen ging op de fiets naar het werk en met de trein met vakantie. De wethouder werd met slecht weer door de aannemer opgehaald voor de gemeenteraad, want die had een auto. De mensen gooiden het geld niet over de balk, maar ze wilden wel topkwaliteit producten, de eerste asperges, de eerste bloemkool. Van die generatie heb ik nog klanten. Tegenwoordig wonen er allerlei soorten mensen, veel vrouwen werken, kinderen worden weggebracht, soms wel voor een hele dag, ze hebben heel veel hobby's buiten de deur. Dat had je vroeger niet.”

Rusthuizen

“We hebben hier ook nog een verpleeghuis en twee rusthuizen gehad. Rusthuis Hebron zat aan de Zoeterwoudsesingel, in die knik vlak bij de Fruinlaan. Daar zaten zeker 20 oudjes. Verpleeghuis 't Zonnehuis zat ook aan de Zoeterwoudsesingel, niet ver vanaf de Thorbeckestraat. En dan had je nog rusthuis Weltevreden op de hoek van de Zoeterwoudsesingel en de De Laat de Kanterstraat. Vroeger woonden mensen hun hele leven hier, er werd weinig verhuisd, oudere mensen blijven vaak toch in hun grote huis wonen. Soms nemen ze personeel of dan komt de thuiszorg. Maar er zijn ook ouderen verhuisd naar serviceflats als Cronesteyn en Statenhof. Dat is dan hun eigen milieu.”

Interview 2006 door Thomas van Duin

Zwartwitfoto's van familie Vahrmeijer

Kleurenfoto van Toon, Gerda en Karel door Thomas van Duin (2006)

Kleurenfoto van Gerda en Karel in de winkel door Teun de Leede (2023)